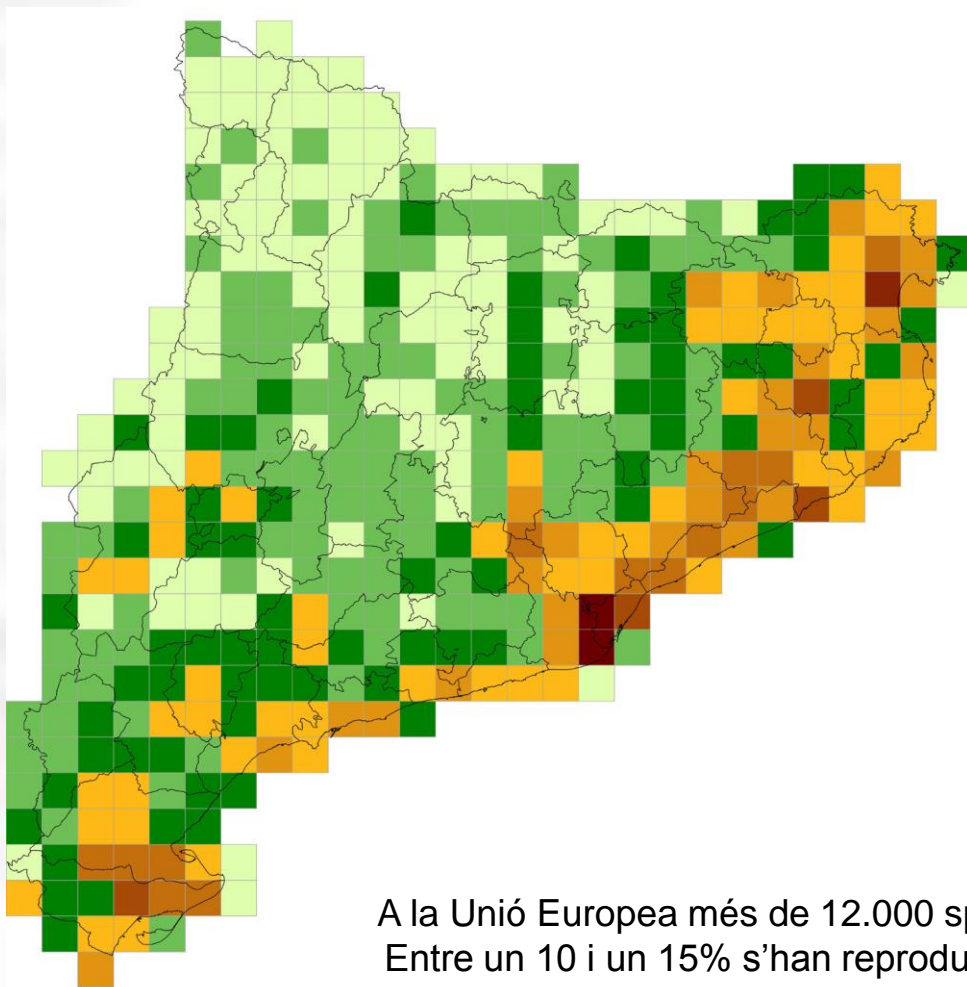

Espècies exòtiques invasores

Accions i gestió

Barcelona, 28 de gener de 2016

Ricard Casanovas Urgell
Cap del Servei de Biodiversitat i Protecció dels Animals
Subdirecció General de la Biodiversitat
Direcció General de Polítiques Ambientals

Espècies exòtiques a Catalunya

Riquesa total d'espècies exòtiques a Catalunya amb dades de l'any 2009, en quadrats de 10 x 10 km

1132 exòtiques 111 invasores 49 CEEI (27%)

[1, 21]

[22, 41]

[42, 62]

[63, 82]

[83, 103]

[104, 123]

[124, 144]

[145, 164]

[165, 185]

A la Unió Europea més de 12.000 sp. exòtiques. Entre un 10 i un 15% s'han reproduït i propagat provocant danys mediambientals, econòmics i socials (1.200 i 1.800 sp. exòtiques invasores)

Llei 42/2007, de 13 de desembre, del Patrimoni Natural i de la Biodiversitat

Art. 61.1: creació del Catàleg Espanyol d'Espècies Exòtiques Invasores

Real Decret 630/2013, de 2 d'agost, pel qual es regula el Catàleg espanyol d'espècies exòtiques invasores

Nou Reglament sobre espècies exòtiques invasores per la Comissió Europea

Màxim de 50 EEI preocupants per la Unió Europea, incloent qualsevol espècie que es pugui incloure com a mesura d'emergència.

Prevenició (prohibició). Plans d'acció sobre vies de penetració prèviament analitzades.

Sistema de vigilància i eradicació ràpida en fase inicial d'invasió

Mesures de gestió i coordinació d'EEI àmpliament propagades.

Particulars: permetre tinença fins final vida natural dels animals, sota mesures de control

En vigor a partir del **1 de gener de 2015**

5 de novembre de 2015: Els Estats han d'informar a la Comissió sobre les autoritats competents per aplicar el Reglament

1 de juny de 2019: primer informe de compliment a la Comissió

Es centra en espècies introduïdes a la Unió com a conseqüència de l'activitat humana

Es farà una llista d'espècies invasores preocupants per la Unió, prioritzant les espècies que encara no estan presents a la Unió o en una fase inicial d'invasió “**la lista de la Unión**”

Estats: investigació, control i vigilància d'aquestes espècies

Priorització: detecció i eradicació ràpida

Art. 13 Planes de acción sobre las vías de introducción de las EEI

En 3 anys post adopció de la lista, cada Estat establirà i aplicarà un únic pla d'acció per abordar les vies d'introducció prioritàries.

Molts organismes implicats.

CCAA: autoritzacions en aqüicultura, industrials, comerç de mascotes, vivers així com la gestió de la caça i pesca en aigües continentals.

Art. 14 Sistema de vigilancia

18 mesos post adopció de la llista de la Unió, els Estats establiran un sistema de vigilància.

Registro incidència.. SGMN que afegirà la informació a l'informe

Art. 16 Notificación de detección temprana

Sistema per confirmar la detecció al més aviat possible de la introducció o presència de EEI preocupants per la Unió.

Administracions confirmen a la SGMN, que comunica a la Comissió

Art. 17 Erradicación rápida en una fase inicial de invasión

Post detecció temprana i en un termini de 3 mesos, els EEMM aplicaran mesures d'eradicació i les notificaran a la Comissió

Administracions: mesures d'eradicació... Informar a SGMN, ...
Notificació a la Comissió

Art. 18 Excepciones a la obligación de erradicación rápida

En base a proves científiques en 2 mesos es pot justificar no aplicar mesures d'eradicació (no és viable tècnicament, mitjans no disponibles...)

Objectius:

1.- Característiques del Catàleg

2.- Mesures de prevenció i lluita

3.- Característiques i contingut estratègies de lluita

No s'aplica:

- 1.- Recursos fitogenètics (Llei 30/2006).**
- 2.- Recursos pesquers (Llei 3/2001)**
- 3.- Recursos zoogenètics per agricultura i alimentació.**

Però, en qualsevol cas, s'ha d'evitar la possible expansió d'espècies del catàleg al medi natural

Inclou espècies exòtiques amb informació científica i tècnica que indiquin que constitueixen un perill greu per les espècies autòctones, els hàbitats o els ecosistemes, l'agronomia o pels recursos econòmics

El Catàleg. Inclusió i exclusió d'espècies

Iniciativa: CCAA, MAGRAMA o ciutadans

Informació científica i tècnica justificativa

D.G. de Qualitat i Avaluació Ambiental i Medi Natural. MAGRAMA

Valoració i memòria justificativa amb anàlisi de riscos

Comissió Estatal pel Patrimoni Natural i la Biodiversitat

Proposta de modificació del Catàleg

Comitè Científic

D.G. de Qualitat i Avaluació Ambiental i Medi Natural

Tramitació com a Ordre Ministerial

Possibilitat tramitació urgència amb amenaces greus. Red d'Alerta.

red.alertas.invasoras@magrama.es

El Catàleg. Informació del registre

Nom científic, vulgar,
taxonomia...

Procés administratiu de la seva
inclusió

Àmbit territorial original i a
Espanya

Criteris i justificació tècnica
inclusió

Referències a estratègies i
plans de prevenció, control i
possible eradicació aprovats

http://www.magrama.gob.es/es/biodiversidad/temas/conservacion-de-especies-amenazadas/index_ce_eei.aspx

CATÁLOGO ESPAÑOL DE ESPECIES EXÓTICAS INVASORAS	
Procyon lotor (Linnaeus, 1766) PROLOT/EEI/MA009	
Nombre vulgar	Castellano: Mapache Catalán: ós rentador; Euskera: Mapaxbe
Posición taxonómica	Grupo taxonómico: Fauna Phylum: Chordata Clase: Mammalia Orden: Carnivora Familia: Procyonidae
Observaciones taxonómicas	Ninguna
Resumen de su situación e impacto en España	En España están apareciendo poblaciones incipientes y ejemplares dispersos. En los alrededores de Madrid hay poblaciones establecidas desde 2003, que se tratan de controlar. Existen poblaciones en Castilla la Mancha y también en Galicia. Se han detectado 5 ejemplares en la Comunidad Valenciana. También parecen haber aparecido en el País Vasco y se extrajeron 11 ejemplares cerca de Doñana en Andalucía. Se han localizado también algunos ejemplares en las Islas Baleares. Su erradicación es difícil. Por ello es necesario desarrollar medidas de control en las primeras fases de invasión. Antes de la entrada en vigor de la norma, el comercio como mascota disparó los escapes y sueltas de estos animales ya que se trata de un animal muy poco apropiado para convivir con el hombre, pues es de hábito nocturno, muy activo y agresivo.
Normativa nacional	Catálogo Español de Especies Exóticas Invasoras Norma: Real Decreto 630/2013, de 2 de agosto. Fecha: (BOE nº 185): 03.08.2013
Normativa autonómica	Comunidad Valenciana - DECRETO 213/2009, de 20 de noviembre, del Consell, por el que se aprueban medidas para el control de especies exóticas invasoras en la Comunitat Valenciana. [2009/13396].
Normativa europea	- La Comisión Europea está elaborando una legislación sobre especies exóticas invasoras según lo establecido en la actuación 16 (crear un instrumento especial relativo a las especies exóticas invasoras) de la "Estrategia de la UE sobre la biodiversidad hasta 2020: nuestro seguro de vida y capital Natural" COM (2011) 244 final, para colmar las lagunas que existen en la política de lucha contra las especies exóticas invasoras.
Acuerdos y Convenios internacionales	- Convenio sobre la Diversidad Biológica (CBD). 1992 - Convenio relativo a la conservación de la vida silvestre y del medio natural de Europa. Berna 1979. - Estrategia Europea sobre Especies Exóticas Invasoras (2004)

181 espècies que son una amenaça per la conservació de la biodiversitat i dels ecosistemes naturals:

13 algues

66 plantes

17 invertebrats no artròpodes

14 artròpodes no crustacis

12 crustacis

19 peixos

4 amfibis

4 rèptils

17 ocells

15 mamífers

Prohibició genèrica de possessió, transport, tràfic, comerç d'exemplars vius o morts... segons àmbit d'aplicació de cada espècie

Excepcions: investigació, salut o seguretat de les persones

Prohibició d'introduir en el medi natural

Si s'extrauen de la natura no es poden tornar al medi natural

Prohibit fer servir espècies del catàleg com a esquer de pescar

Elaboració per les CCAA i MAGRAMA de forma coordinada

Caràcter orientatiu

Estratègies d'una o varies espècies, o en relació a temàtiques

- **Estratègia de la vespa asiàtica o velutina**
 - **Estratègia del cargol poma**

Prioritat amb les espècies de més risc i zones més vulnerables (illes)

Règim sancionador previst a la Llei 42/2007

Comerç prohibit a partir del 1 desembre 2013

Disposició transitòria primera

Particulars o en parcs...: mesures per evitar propagació, eliminació progressiva de parcs i jardins... (Domini públic hidràulic, ENPE)

Disposició transitòria cinquena

Prohibida la comercialització des del 15 de novembre de 2011 (RD 1628/2011)

Cas de detectar en botigues, comís i sanció

Prohibida la tinença a partir del 4.8.2013

**Es pot tenir si es comunica la tinença abans del 4.8.2014
Declaració responsable (M0260-D01)**

Disposició transitòria quarta

A partir del 4.8.2014 Procediment Normalitzat de Treball:

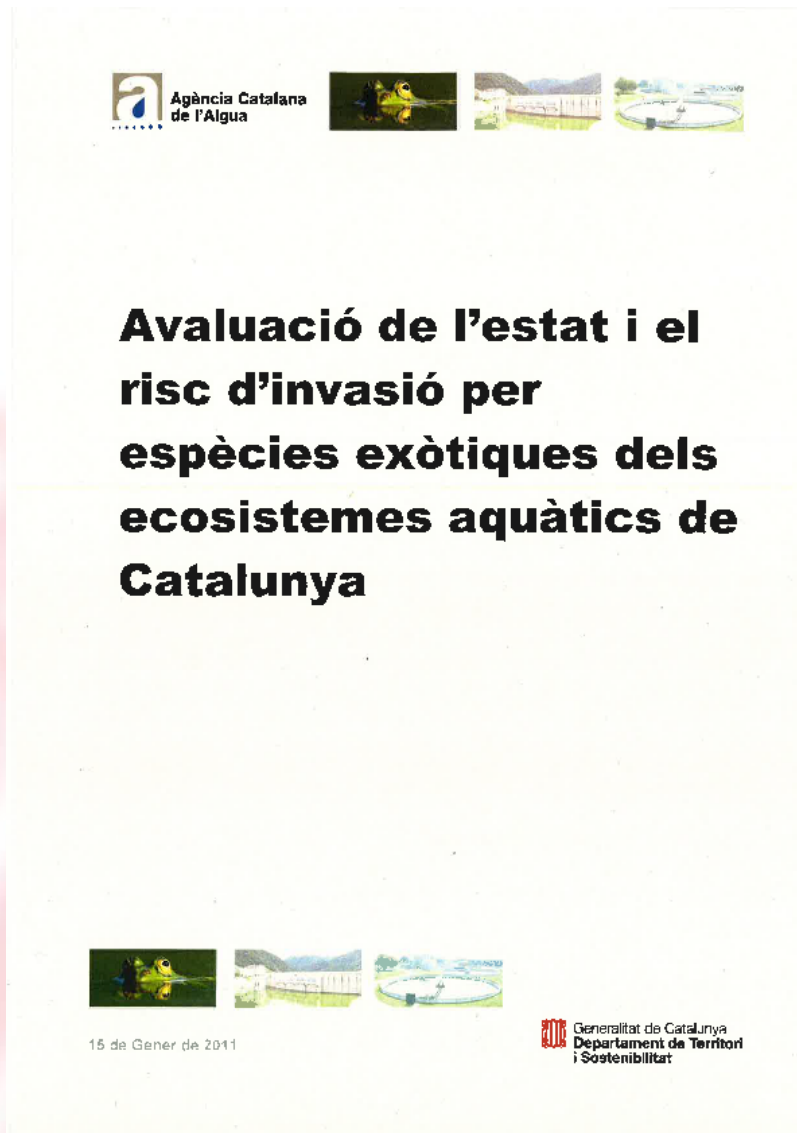
- **Hores d'ara, campanya informativa**

Informació EEI a Catalunya

A Catalunya:

EXOCAT (SBPA/ACA – CREAF)

http://montesdata.creaf.cat/Exocat/exocat/llistarespeciesinvasores.htm?idioma=ca_ES

El 1984 es detecta *Caulerpa taxifolia* a Mònaco. No introduïda a Catalunya però potencialment invasora. Des de 1992 hi ha una xarxa de vigilància impulsada per l'ACA i el Centre d'Estudis Avançats de Blanes

<i>Asparagopsis armata</i>	Detecció dècada de 1920. Litoral de Girona	Actualment estesa per les costes de l'Alt i Baix Empordà
<i>Caulerpa racemosa</i> var. <i>cylindracea</i>	Detecció 2008	Costes del Garraf, davant de Vilanova i Sitges
<i>Codium fragile</i>	Dècada dels 60	Distribució aïllada. Com a molt poblacions en alguns llocs. Zones Portuàries
<i>Womerleyella setacea</i>	Palamós, 2006	Actualment en diverses localitats de l'Alt i Baix Empordà
<i>Acrothamnion preissii</i>	Palamós, 2010	Cita puntual d'un filament

FLORA

66 espècies, principalment jardineria

El punts amb més espècies exòtiques son els voltants de Barcelona ciutat i Girona. També les conques del Llobregat, Muga i Fluvià

Azolla sp

Cortadèria selloana

Herba de la Pampa

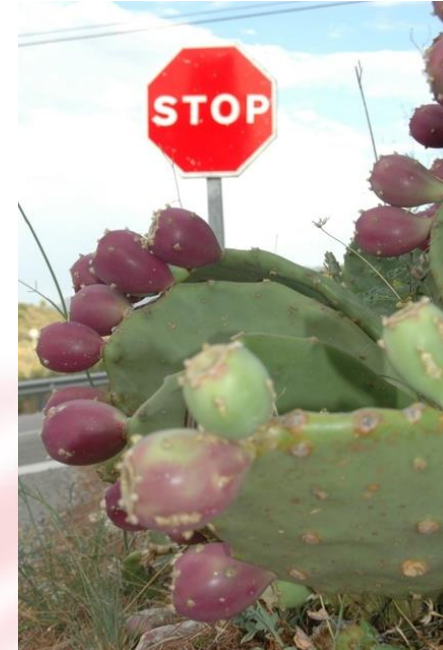
Carprobrotus sp

Dents de lleó

Senecio inaequidens

Eichhornia crassipes.

Jacint d'aigua (Delta de l'Ebre)

Subvencions en forma d'ajuts per a l'eliminació d'espècies invasores (millora d'espais)

Fotos: J.M. Dacosta. SSTT DAAM. Girona

Invertebrats No artròpodes

17 espècies

Cargol poma (<i>Pomacea insularum</i>)	2009 detecció al Delta de l'Ebre (l'Aldea)	
Musclo zebrat (<i>Dreissena polymorpha</i>)	2001 detecció a l'embassament Riba-Roja i Flix	Conques Ebre i Segre i embassament de la Baells
Cloïssa de riu asiàtica (<i>Corbicula fluminea</i>)	1981 Primera cita a l'Estat. Pràcticament a totes les conques.	Conques Ebre i Ter Embassament St. Antoni
Nematode de la fusta del pi (<i>Bursaphelenchus xylophilus</i>)	1999 detectat a Portugal.	No presencia a Catalunya. Existeix un Pla de Contingència per si es detecta

***Anodonta woodiana* en cursos baixos del Ter i Fluvià**

Cargol trompeta (*Melanoides tuberculatus*) detectat el 2009 al Delta de l'Ebre (l'Aldea)

Cargol poma (*Pomacea insularum*)

Distribució 2012

Distribució 2013

*Cargol poma al
Delta de l'Ebre.
Foto i font: Servei
de Sanitat Vegetal.
DAAM*

Actualment s'està duent a terme un Pla d'Acció per l'eradicació mitjançant tractament amb saponines, assecament, guarets i salinització dels arrossars

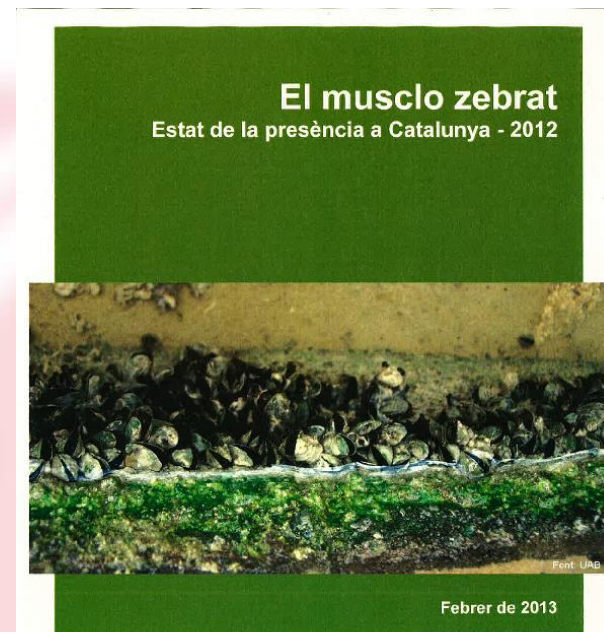
Musclo zebrat (*Dreissena polymorpha*)

**Colonització de superfícies-
obturació de conduccions i canvis en
la qualitat de l'aigua**

**Cicle de vida curt i taxa de
reproducció molt alta. Viu 5 dies fora
de l'aigua.**

**ACA: prospeccions de larves i adults
a les conques catalanes des del 2007
amb freqüència semestral**

**Condicionants al moviment
d'embarcacions**

Mosquit tigre (<i>Aedes albopictus</i>)	2004 detecció a St. Cugat del Vallès	Portador de més de 20 agents patògens per les persones
Morrut roig de les palmeres (<i>Rhynchophorus ferrugineus</i>)	1994 primera cita Granada 2005 a El Vendrell	Plaga de palmeres ornamentals
<i>Eruga perforadora de palmeres</i> (<i>Paysandisia archon</i>)	2000 a Cellera de Ter	Plaga de palmeres ornamentals
Vespa asiàtica o assassina (<i>Vespa velutina</i>)	2012 primera cita a Catalunya	+ de 500 paranys: Garrotxa, Alt Empordà, Selva i Ripollès.

Mosquit tigre

Existeix una estratègia pel seu control

CAMPANYA PER CONTROLAR EL MOSQUIT TIGRE

La prevenció és el millor mètode per al control d'aquest mosquit

El més important i efectiu és evitar la posta d'ous i el creixement de les larves larves aquàtiques. I eliminar tots els punts d'aigua on pot créixer.

L'aplicació d'insecticides sobre el mosquit adult no és un mètode eficaç per controlar-ne la plaga.

Per prevenir cal:

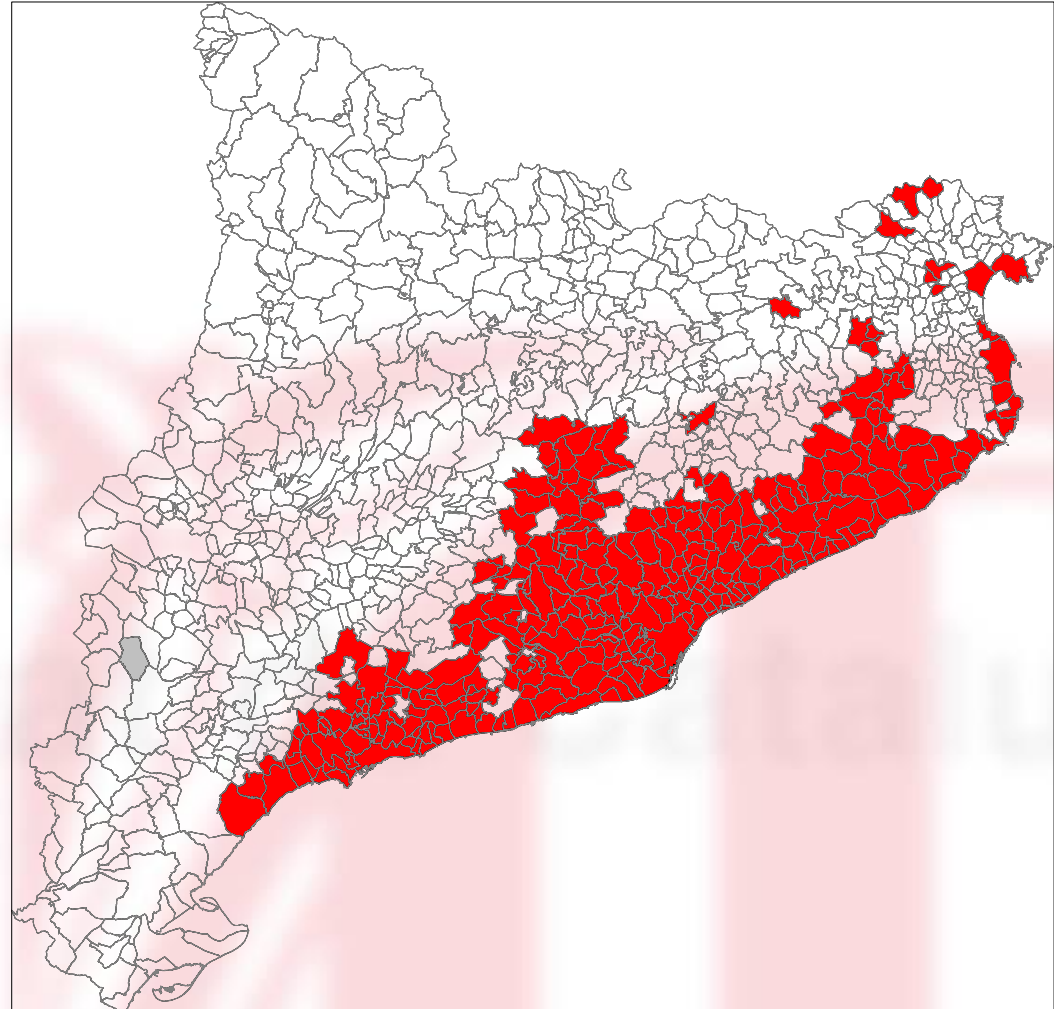
- 1. Eliminar tots els punts d'aigua estancats que poden servir de criaderos de mosquits.
- 2. Netejar i canviar l'aigua dels recipients que contenen aigua estancada (cisternes, banyeres, guals, etc.) cada setmana.
- 3. Netejar i canviar l'aigua dels recipients que contenen aigua estancada (cisternes, banyeres, guals, etc.) cada setmana.
- 4. Netejar i canviar l'aigua dels recipients que contenen aigua estancada (cisternes, banyeres, guals, etc.) cada setmana.

Com evitar les picades:

- 1. Evitar zones humides i pantanoses.
- 2. Evitar zones amb vegetació alta i humida.
- 3. Evitar zones amb aigua estancada.

Com curar les picades:

- 1. Evitar fregar la zona de la picada.
- 2. Aplicar productes específics per al tractament de les picades.
- 3. Evitar l'ús de cortines i cremats.

Distribució mosquit tigre a Catalunya. Any 2013. Font: DAAM

Morrut roig de les Palmeres

2005. Primera cita de la plaga a el Vendrell.

2006: Ordre on es declara oficialment la plaga a Catalunya.

2010. Resolució on s'estableixen les zones afectades.

**Existeix un Pla d'Acció
contra aquesta plaga a
Catalunya**

Servei de Sanitat Vegetal

*Morrut de les
Palmeres. Servei
de Sanitat Vegetal.
DAAM*

Crustacis

12 espècies

Cranc de riu americà (<i>Procambarus clarkii</i>)	1974 introducció a la Península (Guadalquivir). 1979 Delta l'Ebre	Tota Catalunya
Cranc de riu senyal (<i>Pacifastacus leniusculus</i>)	1974-1978 introducció Guadalajara, Soria, Conca i Burgos 2000 Embassament Oliana	2005: Conca Segre 2006: Ribera Salada i riera de Merlès (Llobregat) Actualitat també conca del Ter
Cranc americà ratllat (<i>Orconectes limosus</i>)	2010 Conca del riu Muga (primera cita Península)	Molt a prop de l'embassament de Boadella

Cranc vermell
i senyal

Foto:
CAMADOCA

La majoria introduïdes deliberadament.

Gambusia	<i>Gambusia holbrooki</i>	Citat per primera vegada a l'estany de Banyoles al 1964 De les 100 espècies invasores més perilloses

Gambúsia

Foto: Mariano
Cebolla. Arxiu del
PN Delta de l'Ebre

Espècies catalogades introduïdes al medi natural abans de l'entrada en vigor de la Llei 42/2007 (resta d'espècies del catàleg **no** aprofitament piscícola)

Disposició transitòria segona

Luci	<i>Esox lucius</i>
Perca americana	<i>Micropterus salmoides</i>
Perca	<i>Perca fluviatilis</i>
Salbel·lí o truita de fontana	<i>Salvelinus fontinalis</i>
Sandra o luciperca	<i>Sander lucioperca</i>
Silur	<i>Silurus glanis</i>

Cap espècie catalogada es pot fer servir d'esquer.
Només autoritzat com a esquer viu la carpa i el carpí a Riba-roja per controlar el silur.

Peix sol

Silur menjant truita.

Foto: CAMADOCA

Foto: CAMADOCA

Tortuga de Florida (<i>Trachemys scripta</i>)	Tortuga d'orelles vermelles (<i>T. s. elegans</i>)* Tortuga d'orelles grogues (<i>T. s. scripta</i>)	Pantà de Foix i Delta del Llobregat: més alta densitat d'espècies exòtiques
Tortuga pintada (<i>Chrysemys picta</i>)*		

T. scripta capturada bassa ofegabous.
Foto: Diego Martínez

T. scripta
Foto: CAMADOCA

T. scripta scripta i *T.s. elegans*. C.F. Torreferrussa.
Foto: MILOCA

Bec de corall
(*Estrilda spp.*)

Rossinyol del Japó
(*Leiothrix lutea*)

Cotorra argentina
(*Myiopsitta monachus*)

Cotorra de Kramer
(*Psittacula krameri*)

Tórtora rosa i grisa
(*Streptopelia roseogrisea*)

Origen principal per alliberar individus captius.

Els llocs amb més problemàtica son el Delta del Llobregat i en segon lloc els Aiguamolls de l'Empordà i la desembocadura del riu Besos

Visó americà (<i>Neovison vison</i>)	1982 primera cita a Catalunya	
Coipú (<i>Myocastor coypus</i>)		Vall d'Aran, Cerdanya i Empordà
Ós rentador (<i>Procyon lotor</i>)		
Eriçó pigmeu africà (<i>Atelerix albiventris</i>) i eriçó egipci o orellut (<i>Hemiechinus auritus</i>)		
Coatí (<i>Nasua nasua</i>)		4 entrades als CFS de Catalunya durant el 2013
Gos viverrí (<i>Nyctereutes procyonoides</i>)		
Rata mesquera (<i>Ondatra zibethicus</i>)		
Família <i>Sciuridae</i> *		

Origen principal per granges pelleteres.

Els llocs amb més problemàtica son el Delta del Llobregat i en segon lloc els Aiguamolls de l'Empordà i la desembocadura del riu Besos

* Importació prohibida a la Unió Europea de *Callosciurus erythraetus*, *Sciurus erythraeus*, *S. carolinensis*

Espècies exòtiques invasores

Accions i gestió

Barcelona, 28 de gener de 2016

Ricard Casanovas Urgell
Cap del Servei de Biodiversitat i Protecció dels Animals
Subdirecció General de la Biodiversitat
Direcció General de Polítiques Ambientals